

- забезпечення політичної та економічної стабільності, відсутність якої є основною вадою інтеграції економіки України у світове господарство;
- досягнення фінансової стабільності, конвертованості гривні і розвиток міжрегіональних внутрішніх грошово-кредитних, валютних, фондового ринків;
- адаптація банківської системи України до міжнародних рекомендацій в сфері регулювання та нагляду;
- здійснення уніфікації та стандартизації банківського законодавства України відповідно з законодавством європейських країн та вимогами Базельського комітету.

Список літератури:

1. Брунько Д.О. Сутність і види процесів злиття та поглинання, методи та етапи їх здійснення Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ №4/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2013/B477EE92EA76BF71E4141FB7A1224082.pdf>.
2. Гражевська Н.І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58 – 68.
3. Колодізева С. О. Визначення поняття «банківська послуга» за системним підходом // Бізнес Інформ. – 2013. – №2. – С. 268–272.
4. Ніколайчук С., Хом'як В. Криза в єврозоні: результат відсутності фінансової дисципліни чи накопичення зовнішніх дисбалансів? // Вісник Національного банку України. -- 2013.-- №2(204).-- С. 22-36
5. Панченко Є., Коваль В. Суть і сучасні форми прояву конкурентоспроможності транснаціональних банків / Є.Панченко, В.Коваль // Ринок цінних паперів України. – 2012. – № 1-2. – с. 3-14.
6. Сомик А.В. Чинники довіри до банків в Україні / А.В. Сомик // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – Вип. 2(35). – С. 37-42.

Богдан АДАМИК

*к. е. н., доцент, декан факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2014 рік виявився найскладнішим для банківської системи України за усі роки незалежності нашої держави. У цьому році Національний банк України прийняв рішення про віднесення до неплатоспроможних 33 банківські установи, і, відповідно, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб увів у ці банки тимчасові адміністрації. Фактично, на початок 2015 році в Україні діяло на 20% менше банківських установ, ніж роком раніше, причому тимчасові адміністрації введено і у великі банки, що зосередили в своїх пасивах значну кількість депозитів фізичних осіб та коштів суб'єктів господарювання.

Продовжилася тенденція «падіння» банків і в перші місяці 2015 року, причому тимчасові адміністрації введено й у великі банки – «Надра», «Імексбанк», «Дельта». Така ситуація є вкрай загрозливою для банківської системи держави зокрема та економіки України в цілому, тому потребує розробки термінових заходів щодо недопущення подальшого віднесення банків до категорії неплатоспроможних, а також заходів, спрямованих на зменшення впливу депозитів населення з банківської системи.

Одним з органів державного регулювання діяльності банків, роль якого в останній період суттєво зросла, є Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). Функціями ФГВФО є не лише виплата гарантованої державою суми коштів вкладникам банків, у яких введено тимчасову адміністрацію (в межах 200 тисяч гривень), а також здійснення ефективних заходів щодо пошуку інвесторів для банків, у яких діє тимчасова адміністрація.

На наш погляд, функція ФГВФО щодо повернення коштів вкладникам-фізичним особам є суто технічною і ефективно її виконання полягає у забезпеченні прозорості, своєчасності та простоті здійснення виплат громадянам їх вкладів. При цьому важливим завданням Фонду є максимальне інформування громадян щодо порядку та процедури здійснення виплат, з метою недопущення подальшої паніки серед вкладників банків. Вкладники банків повинні бути впевнені, що ФГВФО за будь-яких обставин, незважаючи на наявність власних акумульованих коштів для виплати вкладникам, своєчасно і в повному обсязі виконає свої зобов'язання перед фізичними особами.

При цьому неприпустимими є дії керівництва Фонду, спрямовані на визнання в односторонньому порядку депозитних договорів вкладників банків «нікчемними», з метою зменшення суми виплат коштів. Такі дії ФГВФО значно посилюють паніку і провокують подальший відтік депозитів з банківської системи. При виявленні зловживань у деяких банках, в яких діє тимчасова адміністрація, працівники Фонду повинні лише через суд визнавати певні операції банків «нікчемними», а не приймати такі рішення одноосібно всупереч чинного законодавства.

Основним завданням Фонду гарантування вкладів є саме гарантування вкладів громадян у банках, а не пошук напівзаконних можливостей зменшення суми виплат вкладникам, гарантованим їм державою.

Іншою важливою функцією ФГВФО є пошук потенційних інвесторів неплатоспроможного банку для відновлення діяльності банку чи найменш болісного виведення банку з ринку. Потенційні інвестори банку мають можливість подати заявку на відчуження всіх або частини активів і зобов'язань на користь приймаючого банку; на створення і продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань банку; на продаж банку в цілому.

Звичайно, найкращим варіантом є продаж банку в цілому, тобто коли інший банк отримує всі активи неплатоспроможного банку, а також бере на себе виконання усіх зобов'язань цього банку.

Якщо проаналізувати діяльність ФГВФО у 2014 році щодо пошуку потенційних інвесторів, то таку діяльність Фонду можна визнати незадовільною, оскільки практично для жодного з банків, у який введена тимчасова адміністрація, знайти інвестора не вдалося (окрім ПАТ «КБ «Промекономбанк» та ПАТ «Терра Банк»). Заявки окремих інвесторів (наприклад, ПАТ КБ «Форум») були відхилені Фондом із незрозумілих причин. При цьому інформація про заявки інвесторів для суспільства є недоступною і рішення про допуск інвесторів до конкурсу приймають виключно посадові особи Фонду.

На наш погляд, діяльність ФГВФО щодо пошуку потенційних інвесторів банків є вкрай важливою і потребує зміни пріоритетів. Пріоритетом діяльності в цій сфері повинне бути розуміння працівниками Фонду того, що відновлення діяльності неплатоспроможного банку є значним позитивним сигналом для стабілізації діяльності інших банків, позитивним сигналом для вкладників і бізнесу, тому держава в особі Міністерства фінансів також повинна приймати активну участь як інвестор

неплатоспроможних банків, особливо системних банків. Ми вважаємо, що втрата системного банку наносить збиток економіці значно більший, ніж вкладення коштів у відновлення його діяльності.

Окремого розгляду потребують питання продажу активів банків, у яких діє тимчасова адміністрація і відповідальності власників банків та керівництва банків за доведення банку до фактичного банкрутства. Активи збанкрутілих банків продаються не прозоро, зазвичай за значно заниженою вартістю. Щодо відповідальності власників банків, то окрім заяв представників Фонду щодо відкриття кримінальних справ на керівників банків – суспільство не чує нічого. Жодних реальних наслідків роботи ФГВФО щодо притягнення до відповідальності винних осіб, жодних кроків щодо арешту їх майна, на жаль, немає. А ця робота повинна бути пріоритетом діяльності Фонду з метою упередження неправомірних дій інших власників банків.

На наш погляд, ефективною роботою ФГВФО можна буде назвати тоді, коли під час здійснення тимчасової адміністрації жоден банк не буде ліквідованим, а знайде свого інвестора.

Олександр АВРАМЧУК

*студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:
викладач Рудан В.Я.

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ КРИЗИ ТА ВЗАЄМОДІЯ БАНКІВ З ЕКОНОМІКОЮ

Розвиток економіки країни великою мірою залежить від стану банківської системи загалом, адже банки контролюють усі грошові потоки між економічними агентами здійснюючи їх розрахунково-касове обслуговування, надають кредити та залучають депозити, тим самим перерозподіляючи кошти в економіці. Відтак, будь-які політичні, військові чи економічні негаразди мають негативний вплив на функціонування банківської системи, що в свою чергу призводить до поглиблення суспільно-економічної кризи. За таких умов, у світовій практиці велику увагу приділяють фінансовій стабільності банків та для попередження банківських криз зарубіжні країни розробляють і впроваджують антикризові плани дій для локалізації та зменшення панічних настроїв економічних агентів..

Україна, на даний час, має скрутне фінансове становище, великий рівень інфляції, що супроводжується девальвацією гривні у великих розмірах відносно за короткий час. Всі ці фактори негативно впливають на фінансове становище банківської системи, адже вона сильно пов'язана з економікою держави.

Суттєвим негативним фактором впливу на функціонування банківської системи України є девальвація гривні, що призвела як до відпливу депозитів, так і до зростання недовіри з боку населення до банків, та банків один до одного. За таких умов, банки не можуть впоратись з великим напливом клієнтів та забезпечити безперебійне проведення платежів. Наявних резервних коштів у банках не вистачає, тому НБУ здійснює політику рефінансування, однак через низку прорахунків та непрозору політику регулятора, ефективність такої політики є досить низькою.